

NOTAT

Orientering om ILO's 111. arbejdskonference 2023

25. august 2023

J.nr. 2022 - 8407

CAJ

FN's Internationale Arbejdsorganisation, ILO, afholdt i år sin 111. arbejdskonference i Genève. Dette notat gengiver konferencens vigtigste resultater og temaer.¹

Ny ILO-henstilling om lærlingeuddannelser

På årets konference blev der afholdt den anden drøftelse af en ny henstilling om lærlingeuddannelser. ILO's henstillinger skal ikke ratificeres og er – i modsætning til konventioner – ikke juridisk bindende. Henstillinger er dog en del af ILO's normskabende arbejde. Drøftelsen omhandlede flere elementer, herunder definition af lærlingeuddannelser, inddragelse af arbejdsmarkedets parter, statslig regulering, finansiering, uddannelsesaftalens indhold og lærlingeuddannelser i den uformelle økonomi. Under drøftelsen i 2022 var særligt to elementer genstand for svære forhandlinger: Lærlinges ret til aflønning (*remuneration*), og hvorvidt praktikophold (*traineeships*) skulle være en del af henstillingen. Under drøftelsen i år var der blandt andet forhandlinger om definitionen på ”intermediaries” (for eksempel de faglige udvalg i Danmark), lærlingeuddannelser i den uformelle økonomi og hensyntagen til ”nationale omstændigheder”. Henstillingen blev vedtaget på plenarforsamlingen på konferencens sidste dag.

Ny konvention og henstilling, der reviderer 15 internationale instrumenter efter, at arbejdsmiljø er optaget i ILO's grundlæggende principper

Arbejdskonferencen vedtog i 2022 en resolution for at inkludere et sikkert og sundt arbejdsmiljø i ILO's grundlæggende principper og rettigheder på arbejdspladsen. Resolutionen opfordrede samtidigt til at tilpasse alle de relevante ILO-standarder i forhold til den vedtagne resolution. Sekretariatet har på den baggrund udarbejdet en kort konvention med tilhørende henstilling med forslag til tekst, der skal justere teksten i henholdsvis de relevante konventioner og de relevante henstillinger. Konventionen og henstillingen blev vedtaget på årets konference, og konventionen skal herefter ratificeres af de enkelte medlemslande, før ændringerne træder i kraft.

¹ Detaljerede oplysninger, herunder referater mv., kan findes på ILO's hjemmeside:
<https://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/111/lang--en/index.htm>

Vedtagelse af resolution om arbejdstagerbeskyttelse

Konferencen havde en generel drøftelse af, hvordan vi når ILO's strategiske mål om inkluderende, passende og effektiv arbejdstagerbeskyttelse for alle. Arbejdstagerbeskyttelse er central for ILO's mandat, og arbejdstagerbeskyttelse indgår i ILO's dagsorden om anstændigt arbejde for alle. Drøftelsen gjorde status siden første drøftelse af emnet i 2015 og resulterede i en resolution med en række anbefalinger til regeringer, arbejdsmarkedets parter og ILO. Særlige fokuspunkter er løn, arbejdstid, barsel og arbejdsmiljø.

Vedtagelse af resolution retfærdig grøn omstilling

Konferencen havde en generel drøftelse af, hvordan vi opnår en retfærdig grøn omstilling til bæredygtige økonomier og samfund til gavn for alle. Drøftelsen resulterede i en resolution med en række anbefalinger til regeringer, arbejdsmarkedets parter og ILO. Hovedformålet er at sikre en ambitiøs tilgang til den grønne omstilling på arbejdsmarkedet, som ikke sker på bekostning af de svageste lande eller befolkningsgrupper.

Ophævelse af en konvention og tilbagetrækning af fire konventioner, en protokol og 18 henstillinger

Arbejdskonferencen vedtog at ophæve en konvention og trække fire konventioner (der aldrig er trådt i kraft grundet manglende ratifikationer), en protokol og 18 henstillinger tilbage. Alle instrumenterne, som er inden for søfartsområdet, vurderes nu at være forældede eller overflødige i lyset af ILO-konvention nr. 186 om søfarendes arbejdsforhold, MLC (ratificeret af Danmark i 2011). Det drejer sig om ophævelse af konvention nr. 163 og tilbagetrækning af konventionerne nr. 70, 75, 165, 178, protokollen til konvention nr. 147, samt henstillingerne nr. 9, 10, 20, 28, 48, 75, 76, 78, 105, 106, 108, 138, 140, 141, 142, 155, 173 og 185.

Vedtagelse af program og budget for 2024-25

Normalt vedtages ILO's program og budget uden større vanskeligheder på arbejds-konferencen. I år skulle der imidlertid en del ekstra forhandling til program og budget for 2024-25 grundet en uenighed om den indeholdte formulering om "seksuel orientering og kønsidentitet" (SOGI). Afrikanske lande samt den Islamiske Samarbejdsorganisation (OIC) forsøgte at fjerne henvisningen i programteksten til SOGI i afsnittet om ILO's indsats for at bekæmpe diskrimination for særligt udsatte grupper med begrundelse om, at medlemsstaterne selv skal definere, hvem der er sårbare grupper. Efter lange forhandlinger blev ILO's program og budget for 2024-25 vedtaget med henvisningen i programteksten til SOGI og med tilføjelse af tekst i resolutionen om vedtagelse af program og budget for 2024-2025, der afspejlede uenigheden om sproget i programteksten.

Applikationskomitéen om overholdelse og gennemførelse af konventioner og henstillinger

ILO's overvågningssystem påser, at medlemslandene overholder de konventioner, de har ratificeret. Arbejdskonferencens Applikationskomité er en vigtig del af ILO's overvågningssystem. Komitéen mødes årligt for at påse medlemslandenes gennemførelse og overholdelse af ILO's konventioner.

Arbejdet i komitéen blev indledt med en temadiskussion om at sikre ligestilling på arbejdsmarkedet. Diskussionen tog afsæt i Ekspertkomitéens særlige temarapport, der i 2023 satte fokus på kønsulighed på arbejdsmarkedet.

Komitéen behandlede herefter de individuelle sager mod medlemslandene, som var udvalgt af arbejdsmarkedets parter – også kaldet ”landelisten”. Sagerne udvælges typisk ud fra deres alvor, men også ud fra en vis geografisk fordeling.

I 2023 blev 24 individuelle sager behandlet i komitéen. Størstedelen af disse handlede om medlemslandenes overholdelse af ILO's kernekonventioner om fundamentale principper og arbejdsrettigheder (17 ud af 24 sager). Flere af de 17 sager handlede om ILO-konvention nr. 87 om retten til foreningsfrihed og retten til at organisere sig. Her fik Guatemala, Liberia, Madagaskar, Sint Maarten, Nicaragua, Peru, Filippinerne og Storbritannien (i varierende grad) kritik for overtrædelse af konventionen. Desuden fik Indonesien og Nordmakedonien kritik for at overtræde konvention nr. 98 (om retten til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger). For at overtræde konvention nr. 182 (forbud mod de værste former for børnearbejde og øjeblikkelig handling for afskaffelse heraf) fik Nepal og Nigeria kritik. Herudover fik Cambodja og Turkmenistan kritik for at overtræde konvention nr. 105 (afskaffelse af tvangsarbejde), mens Libanon fik kritik for overtrædelse af konvention nr. 29 (om tvungent eller pligtmæssigt arbejde). Endelig fik Afghanistan og Nicaragua kritik for at overtræde konvention nr. 111 (diskrimination i beskæftigelse og erhverv).

Af de resterende 7 sager fik Armenien, Cameroun og Costa Rica kritik for overtrædelse af konvention nr. 122 (beskæftigelsespolitik). El Salvador fik kritik for overtrædelse af konvention nr. 144 (om tresidede forhandlinger til fremme af gennemførelsen af internationale arbejdsstandarder). Guinea-Bissau fik kritik for overtrædelse af konvention nr. 26 (minimumsløn), og Italien fik kritik for overtrædelse af konvention nr. 81 (om arbejdstilsyn) samt konvention nr. 129 (om arbejdstilsyn i landbruget). Endelig fik Gabon kritik for overtrædelse af konvention af 23. februar 2006 (om søfarendes arbejdsforhold, MLC).

Foranstaltninger over for Belarus' regering om at efterleve henstillingerne fra Undersøgelseskommissionen (artikel 33 i ILO-statutten)

På baggrund af grove overtrædelser af arbejdstagerrettigheder, særligt i forhold til fagforeningsledere (fængslinger, overgreb mv.) og manglende gennemførelse af ILO's Undersøgelseskommissionens tidligere anbefalinger, besluttede Styrelsesrådet i marts 2023, at Belarus ikke må modtage teknisk bistand fra ILO – udover til at implementere Undersøgelseskommissionens anbefalinger – eller deltage i tekniske ILO-møder, seminarer eller lignende. Samtidig besluttede Styrelsesrådet at sætte punktet på dagsordenen på den 111. arbejdskonference for at sikre, at regeringen efterlever henstillingerne fra Undersøgelseskommissionen. EU har gentagne gange på styrelsesrådsmøderne udtrykt dyb bekymring over forholdene i Belarus og opfordret regeringen til at overholde de grundlæggende konventioner og at efterleve Undersøgelseskommissionens anbefalinger. På det 347. styrelsesmøde i marts 2023 holdt de nordiske regeringer et supplerende indlæg, hvor man i de skarpeste ven-

dinge fordømte situationen i Belarus og kraftigt opfordrede regeringen til at efterleve de grundlæggende arbejdstagerrettigheder, særligt ILO-konvention nr. 87 om organisationsfrihed. På konferencen var der flertal for at træffe foranstaltninger mod Belarus. Resultatet af afstemningen blev 301 stemmer for og 54 stemmer imod. 108 undlod at stemme.

World of Work-topmøde: "A Global Coalition for Social Justice"

Igen i år var en del af konferencen reserveret til topmøde, hvor statsoverhoveder og andre inviterede gæster sammen med ILO's generaldirektør, Gilbert Hounbo, skulle drøfte, hvordan verdenssamfundet imødegår de arbejdsmæssige og sociale konsekvenser af de nuværende kriser. Seksten statsoverhoveder, ledere af forskellige FN-organisationer og repræsentanter fra arbejdslivets parter deltog i forskellige paneler og diskussioner. Emner der var til drøftelse var; (i) hvordan man imødekommer udfordringer relateret til øget ulighed, den uformelle sektor, og hvordan man opnår inklusion, (ii) hvordan man skaber lige muligheder for arbejde, livslang læring og faglig udvikling, (iii) jobskabelse, social beskyttelse og retfærdig overgang og (iii) handel og anstændigt arbejde. ILO's generaldirektør Gilbert Hounbo sagde bl.a. i sit indlæg, at tiden er inde til at indgå en ny social kontrakt baseret på solidaritet og retfærdighed.

"A Global Coalition for Social Justice"-initiativet er generaldirektørens flagskibsprojekt baseret på ILO's mandat om social retfærdighed. Det har til formål at etablere et samarbejde med andre internationale organisationer med det formål at opnå større social retfærdighed, større koordination og sammenhæng.